

PATRIOTTEN

Aflevering 43 van de historische reeks over Coevorden.

Huib D. Minderhoud

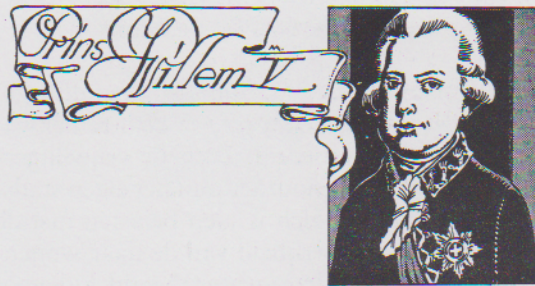
Harmen Slingenberg en zijn mede-gecommitteerden werden naar aanleiding van het IJzerkoekenoperoer ter verantwoording geroepen. Het landschapsbestuur had op aandringen van de drost de klacht van de magistraat in behandeling genomen. De gecommitteerden verdedigden zich door te zeggen, dat hun oude rechten als vrije burgers met voeten waren getreden. En hoewel deze stelling eigenlijk niets met ijzerkoeken te maken had, werd ze toch het voornaamste onderwerp in het nu volgende rechtsgeding. Het ging tenslotte uitsluitend om meer inspraak van de burgerij in het bestuur en dat was natuurlijk ook de opzet van de gecommitteerden. De drost was 't volstrekt niet met welke inspraak dan ook eens en verduidelijkte dit standpunt dan ook uitvoerig in zijn beantwoording. Hij wees o.a. op de kwalijke gevolgen van goedkeuring van bestuursbesluiten door "het gemeen, dat somtijds met duizend armen alles 't onderste boven keert en met duizend beenen niet rasser dan een slak voortkruipt!"

Daar konden Harmen en de zijnen het mee doen en ze kregen dan ook geen voet aan de grond. Of ze veroordeeld zijn, weten we niet; een vonnis is tot nu toe niet gevonden.

Hun optreden was echter wel opzienbarend en de heersende ontevredenheid werd er niet weinig door versterkt. Zo werden zij toch tot voorlopers van een nieuwe beweging. De beweging der patriotten, die een eind wilde maken aan de vriendschapspolitiek van de regenten om plaats te maken voor verkiezingen door en voor vrije burgers.

De magistraat probeerde de gemoederen op typische regentenmanier te sussen door Harmen Slingenberg tot stadssecretaris te benoemen. Harmen kwam tenslotte ook uit een aanzienlijke Coevorder familie en ontevreden kon je beter paaen. Dan maakte je hen vanzelf mond-dood. In Harmens geval lukte dat aardig. Zijn ideeën echter veranderden niet en zijn zoon Berend kreeg van jongsaf vaders patriottische gezindheid met de paplepel ingegoten. Dat zouden de heren regenten nog merken!

In de nu volgende jaren kregen de patriotten steeds meer aanhang, vooral onder de gezeten burgerij. De mensen, die tot welstand gekomen waren en die zich wat meer kennis verworven hadden dan de doorsnee burger. De smadelijke

Prins Willem I.

manier, waarop de Vierde Engelse Oorlog (1780-1784) verloren was gegaan, was daar niet vreemd aan. Ook het slappe optreden van stadhouder Willem V, steunend op een uit buitenlandse huurregimenten bestaand leger, zette veel kwaad bloed. De prins werd tenslotte de zondebok, die overal de schuld van kreeg. Het moest ook maar eens uit zijn met die buitenlandse militairen; "volkswapening" door de patriotten werd de leuze.

Zo kwam het tot de oprichting van exercitiegenootschappen, vrijwilligers uit de bemiddelde burger- en boerenstand, die zich in hun vrije tijd gingen bezighouden met wapenoefeningen. Voorzien van een uniform en een geweer of een

Een exercitiegenootschap op oefening,
uitgescholden door tegenstanders.

sabel, al naar gelang hun rang, trokken deze gelegenheidssoldaten er op uit om zich te bekwaamen in het oorlogsbedrijf. Daar de vrijwilligers "houw en trouw" beloofden aan het eigen stads- of dorpsbestuur en zich wilden belasten met de verdediging van de vrijheid van de daar wonende burgers, gaven de regenten overal hun toestemming. In Coevorden trouwens niet, want de stad werd al voldoende beschermd door het garnizoen, oordeelde de magistraat.

In Dalen kwam wel een exercitiegenootschap. Georg Rudolf Wolter Kymmell, schulte van Dalen en Oosterhesselen, zag het met welgevallen aan. Als schulte was hij belast met het handhaven van de orde en het spreken van recht in kleine geschillen. Verder had hij in zijn schuldambt notariële bevoegdheid. Hij woonde in het "Kymmellshuis", een statig landhuis met het familiewapen boven de hoofddeur en behoorde tot een bekend Drents regentengeslacht.

Georg Rudolf Wolter Kymmell voelde zich overigens in macht en invloed ernstig tekort gedaan. Hij was een Kymmell en alleen al het dragen van die naam behoorde beloond te worden met aan-

zienlijke bestuursposten. Het schultambt over twee kleine dorpen was dus eigenlijk beneden zijn stand. Hij was dan ook zeer verguld, toen hij in 1784 van het landschapsbestuur de opdracht kreeg de voortdurend betwiste grens langs het Schoonebekerdiep voorgoed vast te stellen. De uitslag was voor de Schoonebeker boeren echter niet zo gunstig en boze tongen bevoerden, dat dat te wijten was aan de ruime hoeveelheden drank, die de Duitse gasheren tijdens de onderhandelingen geschonken hadden. Voor schulte Kymmell was het echter een goede gelegenheid geweest om zich wat meer te doen gelden. Intussen had de patriottisch gezinde heer van De Klencke in Oosterhesselen, Derk van der Wijck, in Sleen een "Kweekschool van Regten en Privilegiën" gesticht. Hier kwamen aanzienlijke burgers uit de omgeving bijeen om hun gal

Het Kymmellshuis in Dalen, afgebroken in 1910.

te spuien over de regenten en ook over het bestuur van de drost. Laatstgenoemde verzocht schulte Kymmell eens uit te zoeken wat daar in Sleen nu precies aan de hand was. Hier kwam Kymmell tot de ontgoochelende ontdekking, dat de heren van de Kweekschool het ook op hem gemunt hadden. Zo werd Derk van der Wijck zijn verklaarde tegenstander en het Daler exercitiegenootschap moest het voortaan zonder de welwillende aandacht van de schulte doen.

Advertenties achterkant omslag zijn uit de
Coevorder Courant van 1940, 1942, 1951 en 1952.